

Заштитите билке – сачувајте живот

Автор(и): Растителна защита
Дата: 18.01.2025 Брой: 1/2025

Dana 16. januara 1896. car Ferdinand izdao je dekret kojim se proglašava Zakon o suzbijanju filoksere u vinovoj lozi. Ovaj događaj označio je početak državno-organizovane zaštite bilja u našoj zemlji.

Pod motom „Zaštiti bilje – očuvati život“ održana je naučna konferencija u okviru proslave posvećene stručnom prazniku agronoma zaštite bilja u Bugarskoj, čiji je domaćin bio Poljoprivredni univerzitet, koji ove godine obeležava svoju 80. godišnjicu.

Fotografija © Poljoprivredni univerzitet – Plovdiv

Emblematska sala broj 7 Fakulteta za zaštitu bilja i agroekologiju u Plovdivu okupila je raznoliku publiku. Bili su prisutni ugledni naučnici, predavači, administratori, agronomi, predstavnici privrede i studenti. Proslavu su počastila i dva bivša ministra poljoprivrede i šuma – prof. Hristo Bozukov i prof. Dimitar Grekov.

Pozdravnu reč uglednoj publici u sali uputila je doc. dr Boriana Ivanova, rektor Poljoprivrednog univerziteta u Plovdivu.

Doc. dr Boriana Ivanova, rektor Poljoprivrednog univerziteta u Plovdivu, Neli Jordanova – generalni direktor ARIB-a (Udruženje industrije za zaštitu bilja – Bugarska) i doc. dr Jordanka Kartalska, dekan Fakulteta za zaštitu bilja i agroekologiju, fotografija © Poljoprivredni univerzitet – Plovdiv

Globalna poljoprivreda danas, istakla je doc. dr Ivanova, određuje sudbinu čovečanstva. U uslovima neizvesne i promenljive klimatske i fitosanitarne sredine, kada se populacija planete približava 9 milijardi, a obradivo zemljište se smanjuje, poljoprivreda je suočena sa neizbežnom dilemom – mora da proizvodi održivo i pouzdano visokokvalitetne proizvode po razumnim cenama. U ovoj globalnoj misiji, agronomi zaštite bilja imaju ključnu ulogu u održavanju zdravstvenog statusa biljaka unutar složenog mehanizma lanaca ishrane.

Bugarska poljoprivredna nauka, bugarsko poljoprivredno obrazovanje i bugarski agronomi, diplomirani studenti Fakulteta za zaštitu bilja i agroekologiju, aktivno učestvuju u trećoj „zelenej revoluciji“ koja je u toku na Starom kontinentu. Ova obimna transformacija podrazumeva radikalne promene u filozofiji zaštite bilja. Stvaraju se nove ideje, tehnološki proboji i strategije za usklađivanje sa visokim ekološkim i zdravstvenim standardima.

Prof. dr Rumen Tomov, dekan Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta za šumarstvo u Sofiji, fotografija © Poljoprivredni univerzitet – Plovdiv

Čestitke povodom praznika uputili su i neki od zvaničnih gostiju događaja, među kojima prof. dr Rumen Tomov, dekan Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta za šumarstvo u Sofiji, doc. dr Petar Nikolov iz Bugarskog udruženja za zaštitu bilja, Božidar Petkov iz Udruženja za biološku zaštitu bilja i organsko đubrenje, i Neli Jordanova, direktor Udruženja industrije za zaštitu bilja Bugarska.

U informativnom formatu koji sledi, objavljujemo kratke izvatke iz tematskih izveštaja predstavljenih na naučnoj konferenciji. Njihovi autori pristali su da našim čitaocima pruže detalje o odgovarajućim temama vezanim za nove EU propise u zaštiti bilja.

Doc. dr Jordanka Kartalska, dekan Fakulteta za zaštitu bilja i agroekologiju

Tema: „Primena korisnih mikroorganizama u zaštiti bilja“

EU „Zeleni dogovor“ predviđa da će do 2030. godine hemijski proizvodi u zaštiti bilja u Zajednici biti smanjeni za 50%. Alternativa? Biopesticidi na bazi mikroorganizama – bakterije, virusi, kvasci, biohemijski proizvodi (npr. kalijum-karbonat), SMC – sintetičke mikrobne zajednice. U tom smislu, na snazi je nova Uredba EU – 1438/22.

Definisana je razlika između hemijskih proizvoda i biopesticida. Jedan od ključnih ciljeva nove Uredbe je da biopesticidi brže stignu na tržište i da se rizici povezani sa njihovom upotrebom svedu na minimum.

Prof. dr Rumen Tomov, dekan Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta za šumarstvo u Sofiji.

Tema: Invazivne vrste beskičmenjaka koje ugrožavaju poljoprivredu između dve Uredbe EU: Uredbe (EU) br. 1143/2014 o invazivnim stranim vrstama i Uredbe (EU) br. 2031/2016 o karantinskim štetnicima

Poljoprivreda je glavni faktor u kretanju poljoprivrednih i ukrasnih biljaka, štetočina, korisnih organizama i mikrobnih bioagenasa. Jasna definicija kretanja: oslobađanje (bekstvo iz kontrolisane sredine), transport kontaminirane robe, transport slučajno unetih organizama. Autoputevi su glavni izvor širenja invazivnih štetočina (seme, patogeni, štetočine).

Važno je biti svestan budućih pretnji i njihovog ranog otkrivanja:

Novozelandski pljosnati crv. Predator koji se hrani drugim crvima – pre svega kišnom glistom, koja je od posebnog značaja za poljoprivredu!

Kako se širi? Kroz zemljište, lukovice, sadnice.

Invazivni mravi:

Crveni uvezeni vatreni mrav – agresivan. Napada i ljude pri kontaktu. Zabeležen je u Italiji – na Siciliji. Oštećuje povrtarske useve i ukrasno bilje. Prema entomolozima, ova štetočina će se pokazati i invazivnom i karantinskom u isto vreme.

Tropski vatreni mrav – „uočen“ u Holandiji. Drugim rečima: možemo ga očekivati u Bugarskoj!

Crni uvezeni vatreni mrav

Mali vatreni mrav – jedna od 100 najopasnijih invazivnih vrsta na svetu. Primećen je u južnoj Francuskoj.

Azijski stršljen – ubija pčele! 2024. godine pronađen je u Češkoj. Prognoza: može biti unesen robom koja ne podleže fitosanitarnoj kontroli.

Invazivne vrste, čija se aktivnost i nepredvidljivost povećavaju sa globalnim klimatskim promenama, predmet su proučavanja u tzv. građanskoj nauci.

Frančeska Idrau, generalni direktor ARIG-a (Udruženje industrije za zaštitu bilja – Grčka) i Neli Jordanova – generalni direktor ARIB-a (Udruženje industrije za zaštitu bilja – Bugarska)

Tema: Inovativni digitalni alat u podršci novom zakonodavstvu EU i savremenoj poljoprivredi.

Treba da bude uvedena nova Uredba o označavanju proizvoda za zaštitu bilja (PPP), koja će zameniti Uredbu (EU) br. 547/2011. Nacrt nove Uredbe je već pripremljen i biće razmatran 3. februara 2025. godine. Njegovo uvođenje je planirano za 1. januar 2026. godine.

CropLife Europe (Evropsko udruženje za zaštitu useva) zabrinuto je što analogni etiketi ne pružaju dovoljno jasnoće, da je šema boja na etiketama teško razumljiva, i da je piktogram za opasnost/bezbednost za pčele takođe problematičan.

Početakom aprila 2024. godine, Evropsko udruženje za zaštitu useva (CropLife Europe) najavilo je pokretanje AgriGuide-a, inovativnog digitalnog alata dizajniranog da optimizuje prikupljanje podataka za konvencionalne pesticide i biopesticide. Pod pokroviteljstvom CropLife Europe, alat ima za cilj da pojednostavi složene propise sa kojima se suočavaju poljoprivrednici, smanji administrativno opterećenje i poboljša bezbednost i ekološka održivost poljoprivredne proizvodnje.

Pilot platforma se prvo uvodi u Nemačkoj, Italiji i Rumuniji. Cilj je da se **AgriGuide** implementira u svim zemljama EU. U tu svrhu, 27 država članica grupisano je u klastere formirane na osnovu nivoa intenziteta poljoprivredne proizvodnje, njenog profila, mentaliteta i drugih faktora. Bugarska je u grupi sa Grčkom, Kiprom, Slovenijom i Hrvatskom. Svaka zemlja formira radnu grupu i imenuje nacionalnog koordinatora. ARIB je bugarski koordinator.

Nova aplikacija za zaštitu bilja „AgriGuide“ uključuje aplikaciju za pametne telefone i veb aplikaciju. Tako AgriGuide objedinjuje sve informacije koje su poljoprivrednicima potrebne za ispravnu i održivu upotrebu proizvoda za zaštitu bilja.

Digitalizacija u zaštiti bilja biće deo panevropske baze podataka koja će omogućiti poljoprivrednicima da bezbedno i u skladu sa zakonskim zahtevima primenjuju proizvode za zaštitu bilja, bez potrebe da